

Streszczenie

Rozprawa doktorska zatytułowana *Il linguaggio economico-finanziario italiano con speciale attenzione agli anglicismi, ai latinismi e alle metafore* (Włoski język ekonomiczno-finansowy ze specjalnym uwzględnieniem anglicyzmów, latynizmów i metafor) składa się z pięciu rozdziałów: dwóch teoretycznych i trzech analitycznych oraz bibliografii, sitografii i streszczeń w językach polskim i angielskim.

Rozdział pierwszy poświęcony jest omówieniu stanu badań lingwistycznych oraz ekonomicznych w ujęciu historycznym w okresie od XV do XXI wieku. Część pierwsza rozdziału, poświęcona ewolucji języka włoskiego, ze względu na ważność w jego kształtowaniu zawiera również odniesienia do tzw. Trzech Koron (Danteo, Boccaccia i Petrarcki). W dalszej kolejności wskazane zostają przełomowe momenty w historii języka włoskiego, na przykład wydanie pierwszego słownika przez Accademię della Crusca, czy rewolucyjne dzieła twórców poszczególnych okresów (Bembo, Cesarotti czy Manzoni), które definiowały język aktualny dla danej epoki. Druga część rozdziału stanowi synchroniczne odzwierciedlenie historii ekonomii. Cezurą jest rok 1472, kiedy w Sienie powołany został Monte dei Paschi di Siena, pierwszy bank będący instytucją w dzisiejszym rozumieniu tego słowa. Rozważania w zakresie ekonomii skupiają się na najważniejszych wydarzeniach we Włoszech i na świecie, które miały realny wpływ zarówno na kształtowanie się wspólnoty ekonomicznej, jak również na przyjęcie waluty przez państwa Europejskiej Unii Monetarnej. Data ta jest istotna ze względu na korelację z ramami czasowymi określonymi dla korpusu.

Rozdział drugi stanowi próbę zrekonstruowania najważniejszych teorii w zakresie ekonomii i finansów oraz opisu metodologii zastosowanej w rozdziałach analitycznych rozprawy. Przedstawione są w nim najważniejsze aspekty, dotyczące zastosowania języka specjalistycznego. Dzieli się on na trzy części, nawiązujące do elementów sygnalizowanych w tytule dysertacji. W pierwszej – są opisane najważniejsze teorie, dotyczące języka specjalistycznego, który na gruncie językoznawstwa włoskiego posiada niejednorodną nomenklaturę. W związku z tym konieczne staje się zestawienie licznych definicji opracowanych przez włoskich lingwistów. Równie istotne z punktu widzenia ilustrowanej tematyki okazuje się przeanalizowanie cech dwóch języków specjalistycznych, czyli języka ekonomiczno-finansowego oraz języka dziennikarskiego w jego prasowej odmianie. Kolejna część analizy dotyczy zapożyczeń.

W centrum rozważań znajdują się anglicyzmy oraz latynizmy, a dokładniej ich cechy dystynktywne oraz prestiż w konkretnych okresach historycznych. Ostatni podrozdział ma charakter krótkiego wstępu do retoryki. Zawarto w nim najważniejsze informacje odnoszące się do metafory i do metonimii. Teoretyczną część pracy wieńczą dwie tabele zawierające listę numerów wydań trzech dzienników: *Corriere della Sera*, *La Repubblica* oraz *La Stampa*, które zostały włączone do korpusu. W dysertacji przeanalizowano okres, obejmujący lata 2001 – 2003 oraz 2016 – 2018 wymienionych tytułów.

Rozdział trzeci poświęcony jest analizie anglicyzmów wykorzystywanych w dyskursie specjalistycznym dotyczącym finansów. Terminy podzielono na dwie grupy: rzeczowniki pospolite oraz nazwy własne. Badanie rozpoczyna zaprezentowanie tabeli zawierającej wszystkie wyróżnione przykłady rzeczowników, które zostały przetłumaczone, jeśli słowniki notują ekwiwalenty oraz definicje tych leksemów przytoczone w języku oryginalnym. Analiza polega na przedstawieniu przykładów wybranych z korpusu, opatrzonych danymi bibliograficznymi dziennika, na łamach którego ukazał się dany fragment oraz na wyjaśnieniu zasadności użycia danego terminu pochodzenia angielskiego zamiast terminu włoskiego.

Kolejny rozdział poddaje analizie latynizmy zaprezentowane we włoskiej prasie codziennej w częściach poświęconych zagadnieniom ekonomicznym, które analogicznie do przyjętego poprzednio rozwiązania, przedstawione są w formie tabelarycznej i zawierają tłumaczenia literalne oraz definicje w języku włoskim, ponieważ ze względu na tradycję lingwistyczną zazwyczaj bywają wykorzystywane w dyskursie specjalistycznym. Zestawienie ilościowe wskazanych terminów z analizowanymi wcześniej anglicyzmami pozwala wskazać ich przewagę nad latynizmami.

Rozdział piąty dotyczący metafory i metonimii podzielony jest na dwie części. Pierwsza z nich odwołuje się do terminów lub wyrażeń, które mogą być przyporządkowane do pól semantycznych, natomiast druga zawiera listę leksemów niewykazujących wspólnych cech i niemogących należeć do żadnego pola semantycznego. Prymarnym celem tej części jest omówienie kontekstu użycia wyindywidualizowanego przykładu oraz przedstawienie jego literalnego znaczenia.

W zakończeniu dysertacji zaprezentowano wnioski podsumowujące zaobserwowane korelacje oraz wyniki kwantytatywne analizy, ze szczególnym nawiązaniem do cech języka specjalistycznego, czyli użycia anglicyzmów, latynizmów i metafor w dyskursie ekonomiczno-finansowym, który został zilustrowany na przykładzie fragmentów prasowych.

25.05.2023 Ramona Mankowska